

ВЕСНА З. АБАДИЋ
vesnaa@kg.ac.rs
МАРИЈА М. ГОРДИЋ
mgordic@kg.ac.rs

Универзитетска библиотека у Крагујевцу

ПЛАСМАН ИЗДАВАШТВА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ У СВЕТЛУ ОТВОРЕНЕ НАУКЕ У ПЕРИОДУ 2015–2019. ГОДИНЕ

САЖЕТАК | Позиционирајући се као депозитни центар Универзитетског издаваштва, Универзитетска библиотека у Крагујевцу, као део своје делатности спроводи разгранату политику прикупљања, а нарочито дистрибуције дупликата публикованих издања. У раду је, уз приказ свих континуираних извора и монографских публикација издатих у периоду 2015–2019. године, дата њихова категоријација, као и даља „судбина“ отуђења од матичне установе до неких других библиотечких центара, заинтересованих за њихово депоновање. У назначеном временском периоду, Универзитетска библиотека у Крагујевцу је проширила делатност размене на међународном нивоу, фокусирајући се на часописе у отвореном приступу, чиме је показала високу свест о значају свих видова отворене науке. Континуираним изворима Универзитета у Крагујевцу који су публиковани у електронској форми, отварају се нови хоризонти у области развоја и дисеминације отворене науке Србије, препознате у светским размерама. Последица ове тврдње су докази о све већим заступљеностима часописа у библиографским и индексним базама и увећаним коефицијентима цитираности српских и крагујевачких истраживача. Пласирање и примање вишеструких дупликата публикација одржаће високи ниво информативности о издаваштву Универзитета у Крагујевцу, а Универзитетска библиотека ће наставити овај тренд, којим све више утиче на богаћење библиотечких фондова и развој националног библиотекарства, као и пласман научноистраживачких резултата.

КЉУЧНЕ РЕЧИ | универзитетско издаваштво, међународна размена, домаћа размена, информациона делатност, позиционирање часописа

УВОД

Сходно дефиницији високошколских библиотека,¹ Универзитетска библиотека у Крагујевцу (УБКГ) прати образовни, научноистраживачки рад на Универзитету, у циљу подршке и унапређења рада, са посебним акцентом на издавачку делатност Универзитета. Осим што се стара о ажурном комплетирању обавезних примерака монографских и серијских публикација издатим под окриљем Универзитета у Крагујевцу, велика пажња се поклања даљем пласману и размени ових публикација, како са домаћим тако и са библиотекама у иностранству. Изменом *Закона о обавезном примерку публикација*² уведена је обавеза достављања обавезног *академског примерка публикације* Универзитетској библиотеци „Светозар Марковић“ у Београду, матичној високошколској библиотеци. Закон је изнедрио извесне недоумице, када говоримо о обавезама издавача према другим универзитетским библиотекама и недоследност у достављању обавезног примерка овим институцијама, што се нарочито одrazilо на рад и фондове Универзитетске библиотеке у Крагујевцу. Алтернатива је постојање Закључка колегијума Универзитета у Крагујевцу, којом се сваки аутор или издавач обавезује да проследи УБКГ одређени број публикација из тиража.

ИЗДАВАШТВО

Универзитет у Крагујевцу има јединствену организациону шему – од укупно дванаест факултета, шест се налази у Крагујевцу, остали су: у Чачку (Агрономски и Факултет техничких наука), Краљеву (Факултет за машинство и грађевинарство), Јагодини (Факултет педагошких наука), Врњачкој Бањи (Факултет за хотелијерство и туризам) и Ужицу (Педагошки факултет). На поменутих 12 факултета налази се 118 истраживачких јединица, преко 20.000 студената, више од 1200 наставника, око 2000 запослених, 127 акредитованих студијских програма на свим нивоима студија, око 34.000 дипломираних, са око 1400 одбрањених докторских дисертација. Иако је читав систем веома компатибилан и добро умрежен, дешава се да се годишња штампана продукција факултета не поклопи са укупно пристиглим бројем публикација у УБКГ, управо због разуђености установа Универзитета.

¹ „Закон о библиотечко-информационој делатности“, *Сл. гласник РС* бр. 52 (2011), члан 51. и 52, преузето 27.07.2019, https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=3047.

² „Закон о обавезном примерку“, *Сл. гласник РС* бр.13 (2016).

Овај приказ стања може илустровати повећање обима посла који је Универзитетска библиотека имала последњих година. Пораст обима факултетског издаваштва је евидентан, издају се: уџбеници, приручници и остала наставна грађа, монографске публикације, истраживачке студије, зборници радова са међународних и домаћих конференција и научних скупова, зборници истраживачких радова који излазе као континуиране публикације, као и научни и стручни часописи, којима се даје посебан значај у садашње време експанзије отворене науке. Осим примарног циља – имати штампану публикацију у депоу Библиотеке, од већег утицаја је њена квалитетна, доследна каталожка обрада, поготово саставних делова. Акцент се ставља на истраживање сваког вида ауторства (примарно, секундарно или колективно), уз обавезно повезивање са идентификаторима аутора (шифре истраживача у јединственом ECRIS.SR систему). Како је од маја месеца 2019. године активирана нормативна база аутора – CONOR.SR, за сваког аутора помно се проверавају биографски подаци и афилијација којој аутор припада. Овакав начин рада, касније омогућава лако излиставање персоналних библиографија истраживача, што је још један вид информацијских делатности академских библиотека. Табела 1. приказује издаваштво монографских публикација сваког појединачног факултета Универзитета у Крагујевцу.

Назив факултета	2015.	2016.	2017.	2018.
Економски факултет	12	9	4	6
Правни факултет	8	8	10	4
Факултет медицинских наука	9	8	8	8
Природно-математички факултет	4	9	3	8
Факултет инжењерских наука	12	9	7	9
Филолошко-уметнички факултет	14	18	18	20
Агрономски факултет	6	6	6	10
Факултет техничких наука	12	14	11	4
Факултет педагошких наука	10	10	8	14
Факултет за хотелијерство и туризам	4	12	7	6
Факултет за машинство и грађевинарство	3	6	5	6
Педагошки факултет	5	6	3	6
Сумарно	99	115	90	101

Табела 1. Објављена монографска грађа до текуће године

Тачан број публикација издатих по годинама није могуће увек одредити једносложним претраживањем. Поред суиздаштва, због тендерских поступака

монографије се штампају са великим временским заостатком. Просечна годишња продукција износи око сто монографских публикација на нивоу Универзитета у Крагујевцу. Осим прикупљања за фонд Библиотеке, на Универзитету се у току године организовано прикупља грађа за учествовање на промотивно-сајамским манифестацијама.

РАЗМЕНА

Услед недостатка смештајних капацитета, уз повећан прилив, последњих година је уобичајено да се у фонд депонује највише два примерка неке публикације. Добијени вишкови углавном се користе за размену са другим библиотекама. Увидом у стање фондова према COBISS/OPAC-у прво се попуњавају фондови факултетских библиотека, сходно областима науке, након тога вишкови се достављају појединим библиотекама новосадског, нишког и београдског Универзитета. Поред универзитетских библиотека са којима се сарадња обавља на месечном нивоу, истичемо размену дезидерата са Правним и Филозофским факултетом из Ниша, Фиолошким факултетом из Новог Сада, Учитељским факултетом из Београда, библиотекама Матице српске и Српске академије наука и уметности. Од 2014. године, започела је интензивна сарадња са Универзитетском библиотеком у Подгорици, а 2017. остварена је размена са библиотеком Економског факултета Пале, Универзитета у Источном Сарајеву.

На иницијални захтев колега из одељења монографских и серијских публикација Конгресне библиотеке у Вашингтону,³ од 2015. године, успостављена се размена, подједнако серијских и монографских публикација, које су текуће године објављене на Универзитету у Крагујевцу, уз задршку да им се не достављају уџбеници и приручници, као и да се акценат стави на хуманистичке науке. Што се часописа тиче, у размени не постоје никаква ограничења. Укупан број послатих дезидерата Конгресној библиотеци, дат је у Табели 2.

Година	Публикације		
	Монографске	Серијске	
	Број наслова	Број наслова	Број свезака
2015.	37	6	157
2016.	22	5	28

³ Library of Congress Washington, приступљено 25.07.2019, <https://www.loc.gov/>.

2017.	19	5	24
2018.	20	6	9

Табела 2. Приказ послатих публикација Конгресној библиотеци у Вашингтону

Као последица пријема горе наведене грађе, у размену је Универзитетској библиотеци понуђен је „кредит“ за одабир из њихове базе дупликата у вредности од 180 наслова. До сада је наручено и у Библиотеку допремљено више од 100 монографских публикација. Политика набавке Одељења набавке је сукцесивни одабир, јер се понуђени наслови спорадично (једном у три месеца) мењају. Око 50 библиотечких јединица је спремно за слање у овој календарској години.

Следећи пример добре међународне сарадње настао је посредством Еразмус+ програма и размене библиотекара у оквиру пројекта мобилности универзитетског особља. Универзитетска библиотека у Крагујевцу, почетком 2019. године, угостила је колеге са Аристотеловог универзитета из Солуна и започела сарадњу на размени серијских публикација на енглеском језику, које Универзитет публикује. Укупно је прослеђено 76 бројева часописа са нашег Универзитета. До краја 2019. на основу послате листе дупликата из Солуна очекује се пријем првих 37 публикација.

Увиђајући бенефит да се публикације објављене по окриљем Универзитета у Крагујевцу нађу у што већем броју библиотека, како у Србији, тако и региону, како би се афирмисао резултати рада наставно-научног кадра, суочени смо са бројним потешкоћама које читав концепт размене доводе у питање. Само слање пакета изискује велике новчане трошкове, па је уобичајена пракса за локалну размену да се мањи пакети шаљу користећи курирску испоруку, о трошку библиотеке која прима грађу. Приликом слања књига у иностранство, јасно је да су ови трошкови увећани вишеструко.

Евидентан проблем у читавом концепту међународне размене је чињеница да се главна Царинска пошта налази у Земуну и да пристигле књиге неће бити допремљене у неку од пошта на територији Крагујевца. Због измене процедуре везане за царинење робе, није могуће да се пакет са Царинске поште директно преузме, без ангажовања екстерне фирме/агенције, која се бави шпедитерским услугама. Без обзира на праксу да се царина⁴ на поклоњене/размењене књиге не плаћа, укупни трошкови су велики, чак толики да укупни поштански трошкови вишеструко превазилазе цену књиге. Из наведених чињеница може се поста-

⁴ „Царински закон“, члан 217, приступљено 30.07.2019, https://www.mfin.gov.rs/UserFiles/File/zakoni/Carinski%20zakon%2023_03_2010.pdf.

вити питање о одрживости и смислености ове врсте делатности, али с обзиром на стални ентузијазам који је постао неодвојива карактеристика библиотекара, стиче се утисак да ће се ипак пронаћи решење за превазилажење ових проблема.

ЧАСОПИСИ

Од увођења отвореног приступа у академску заједницу, парадигма отворене науке даје додатни замајак. Полазна премиса била је да наука и резултати научног рада морају бити доступни свим грађанима, јер се наука финансира буџетским средствима. Сви часописи који се издају на Универзитету у Крагујевцу, у штампаном издању, могу се наћи у отвореном режиму. Имајући у виду чињеницу да немају претплату и да се ауторима накнадно не наплаћује APC (*Author Processing Charge*), могло би се рећи да су режиму платинастог отвореног приступа. Табелом 3. наведени су сви часописи са својим основним карактеристикама, које публикују чланице Универзитета у Крагујевцу.

Назив часописа и веб-сајт	Издавач и период издавања	ISSN	Година издања првог броја
Acta Agriculturae Serbica www.afc.kg.ac.rs/index.php/sr/acta	Агрономски факултет полугодишње	0354-9542 eISSN: 2560-3140	1996.
Економски хоризонти www.horizonti.ekfak.kg.ac.rs	Економски факултет три пута годишње	1450-863X eISSN: 2217-9232	1999.
Tribology in Industry • наставак Tribologija u industriji (1979–1996), issn 0351-1642 www.tribology.fink.rs	Факултет инжењерских наука квартално	0354-8996 eISSN: 2217-7965	1979.

Mobility & Vehicle Mechanics www.mvm.fink.rs/ index.html	Факултет инжењерских наука квартално	1450-5304 eISSN: 2334-9891	1975.
International Journal for Quality Research www.ijqr.net	Факултет инжењерских наука, Центар за квалитет (суиздавач) квартално	1800-6450 eISSN: 1800-7473	2007.
Journal of Serbian Society for Computational Mechanics http://www.sscm.kg.ac. rs/jsscm/	Kragujevac: Serbian Society for Computational Mechanics једанпут годишње	1820-6530 eISSN: 2620-1941	2007.
IMK-14 : Research & Development in Heavy Machinery www.imk14-rad.com	Факултет за машинство и грађевинарство (суиздавач) квартално	0354-6829	1995.
Serbian Journal of Experimental and Clinical Research • наставак Medicus-a (2000– 2008), Issn 1450-7994 www.medf.kg.ac.rs/ sjecr/index.php	Факултет медицинских наука квартално	1820-8665 eISSN: 2335-075X	2008.
Узданица www.pefja.kg.ac.rs	Факултет педагошких наука полугодишње	1451-673X	2003.
Kragujevac Journal of Science www.pmf.kg.ac.rs/KJS	ПМФ једанпут годишње	1450-9636 eISSN: 2466-5509	2001.
Kragujevac Journal of Mathematics imi.pmf.kg.ac.rs/kjm/en	ПМФ полугодишње	1450-9628 eISSN: 2406-3045	2000.

<p>MATCH : Communications in Mathematical and in Computer Chemistry</p> <p>www.pmf.kg.ac.rs/ match</p>	<p>ПМФ</p> <p>полугодишње по три свеске</p>	<p>0340-6253</p> <p>eISSN:</p>	<p>1975.</p>
<p>Serbian Journal of Electrical Engineering</p> <p>www.journal.ftn.kg.ac. rs</p>	<p>Факултет техничких наука</p> <p>три пута годишње</p>	<p>1451-4869</p> <p>eISSN: 2217-7183</p>	<p>2003.</p>
<p>Mathematica Moravica</p> <p>www.moravica.ftn. kg.ac.rs</p>	<p>Факултет техничких наука</p> <p>полугодишње</p>	<p>1450-5932</p> <p>eISSN: 2560-5542</p>	<p>1997.</p>
<p>Зборник радова Учитељског факултета у Ужицу</p> <p>http://www.pfu.kg.ac. rs/index.php/2016-01- 19-13-07-57/2016-02-22- 09-31-15</p>	<p>Педагошки факултет</p> <p>једанпут годишње</p>	<p>1450-6718</p>	<p>1998.</p>
<p>НАСЛЕЂЕ : Часопис за књижевност, уметност и културу</p> <p>http://www.filum. kg.ac.rs/index. php?option=com_conte nt&view=article&id=129 &Itemid=223&lang=sr</p>	<p>ФИЛУМ</p> <p>полугодишње</p>	<p>1820-1768</p>	<p>2004.</p>

Српски језик: Студије српске и словенске	ФИЛУМ(суиздавач) полугодишње	0354-9259	1996.
Hotel and Tourism Management • наставак Менаџмент у хотелијерству и туризму (ХиТ Менаџмент)2334-8267 eISSN:2334-9123 www.hit-vb.kg.ac.rs/htmanagement	Факултет за хотелијерство и туризам полугодишње	2620-0279 eISSN: 2620-0481	2013. <i>џреуређен</i> 2018.
ЛИПАР: Часопис за књижевност, језик, уметност и културу liparcasopis.blogspot.rs	Универзитет у Крагујевцу три пута годишње	1450-8338	1999. <i>џреуређен</i> 2012.
Гласник права/Herald of Law www.jura.kg.ac.rs/gp	Правни факултет полугодишње	1450-8176 eISSN: 1821-4630	<i>џреуређен</i> 2010.

Табела 3. Преглед часописа који се издају под окриљем Унуверзитета

Због потребе напредовања у каријери, истраживачима је императив објављивање радова у научним часописима. Сваки објављен рад се бодује, па се изузетна пажња поклања библиометријским параметрима часописа (има ли импакт фактор и у којим индексним и другим базама података је заступљен). Како би се одржао или увећао ниво квалитета часописа, уредништва факултетских часописа улажу напоре у доношењу квалитативних промена које утичу на методологију објављивања. Сви факултетски часописи поседују своје веб-странице, а да би библиографски подаци били машински читљиви и читав посао у уредништву био транспарентнији, прелази се на електронске платформе за издавашто, најчешће *Open Journal System*. У питању је софтвер отвореног кода, широко распрострањен у уредништвима часописа који су у отвореном приступу. Промена уређивачке политике је донела међународне рецензентске тимове, објављивање

сажетака (или читавих радова) на енглеском језику, увођење глобалних идентификатора (DOI број), укључивање у Српски цитатни индекс.⁵ Сви радови примљени за објављивање пролазе проверу плагијаризма, у iThenticate софтверу.

У Табели 4. наведен је упоредни приказ категоризације домаћих часописа, коју сваке године објављује Министарство просвете науке и технолошког развоја.⁶

	2015.	2016.	2017.	2018.
Acta Agriculturae Serbica	M52 ¹ /M51 ²	M51/M51	M51/M51	M51/M51
Економски хоризонти	M51	M51	M51	M51
Tribology in Industry	M24	M24	M24	M24
Mobility & Vehicle Mechanics	M52	M52	M52	M52
International Journal for Quality Research				
Journal of Serbian Society for Computational Mechanics	M52 ³ /M53 ⁴	M52/M53	M52/M52	M24/M51
IMK-14 Research & Development in Heavy Machinery	M52 ⁵ /M53 ⁶	M52/M53	M52/M52	M52/M52
Serbian Journal of Experimental and Clinical Research	M51	M51	M51	M51
Узданица	M52	M52	M52	M52

⁵ Српски цитатни индекс, приступљено 23.07.2019, <http://scindeks.ceon.rs/>

⁶ Министарство просвете науке и технолошког развоја, приступљено 23.07.2019, <http://www.mprn.gov.rs/casopisi/>.

Kragujevac Journal of Science	M51 ⁷ /M51 ⁸ / M52 ⁹ /M51 ¹⁰	M51/M51/ M52/M51	M51/M51 /M52/M51	M51/ M51/ M51/M51
Kragujevac Journal of Mathematics	M51	M51	M51	M51
MATCH Communications in Mathematical and in Computer Chemistry	M21a	M21a	M21a	M21
Serbian Journal of Electrical Engineering	M52 ¹¹ /M51 ¹²	M51	M51	M24/ M52
Mathematica Moravica	M52	M52	M53	M53
Зборник радоваУчитељског факултета у Ужицу	M52	M52	M52	M52
НАСЛЕЂЕ Часопис за књижевност, уметност и културу	M51	M51	M51	M24
Српски језик: Студије српске и словенске	M24	M24	M24	M24

¹ Категорија – Уређење, заштита и коришћење вода, земљишта и ваздуха.

² Категорија – Биотехнологија и пољопривреда.

³ Категорија – Електроника, телекомуникације и информационе технологије.

⁴ Категорија – Машинство.

⁵ Категорија – Уређење, заштита и коришћење вода, земљишта и ваздуха.

⁶ Категорија – Машинство.

⁷ Категорија – Физика.

⁸ Категорија – Хемија.

⁹ Категорија – Биологија.

¹⁰ Категорија – Уређење, заштита и коришћење вода, земљишта и ваздуха.

¹¹ Категорија – Електроника, телекомуникације и информационе технологије.

¹² Категорија – Енергетика, рударство и енергетска ефикасност.

Менаџмент у хотелијерству и туризму / Hotel and Tourism Management	M53	M53	M52	M53
ЛИПАР Часопис за књижевност, језик, уметност и културу	M52	M52	M52	M52
Гласник права / Herald of Law				

Табела 4. Упоредна категоризација Министарства НТР

Легенда:

M21a Међународни часопис изузетних вредности

M21 Врхунски међународни часопис

M24 Национални часопис међународног значаја

M51 Врхунски часопис националног значаја

M52 Истакнути национални часопис

M53 Национални часопис

Међународни научни часопис⁷ је часопис који је реферисан у међународној цитатној бази Journal Citation Report,⁸коју се сваке године ажурира Clarivate Analytics и доступна је на Web of Science⁹ платформама (Science Citation Index Expanded,¹⁰ Social Science Citation Index,¹¹ Arts and Humanities Citation Index¹²). У области друштвених и хуманистичких наука, осим часописа у наведеним базама, међународни часопис је и часопис реферисан у међународној бази SCImago Journal Rank,¹³ на основу података из Scopus¹⁴ индексне базе.

⁷ Prema „Pravilniku o postupku i načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata“, *Sl. glasnik RS* broj 24 (2016) i broj 21 (2017), pristupljeno 27.07.2019, <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2017/03/Pravilnik-2017-preciscen-tekst.pdf>.

⁸ InCites Journal Citation Reports, приступљено 29.07.2019, <https://jcr.clarivate.com/>.

⁹ WoS, pristupljeno 29.07.2019, <https://clarivate.com/products/web-of-science/>.

¹⁰ Science Citation Index Expanded, pristupljeno 29.07.2019, <http://mjl.clarivate.com/cgi-bin/jrnlst/jloptions.cgi?PC=D>.

¹¹ Social Science Citation Index, pristupljeno 29.07.2019, <http://mjl.clarivate.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=ss>.

¹² Arts and Humanities Citation Index, pristupljeno 29.07.2019, <http://mjl.clarivate.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=H>.

¹³ SCImago Journal Rank, pristupljeno 27.07.2019, Scimago Journal & Country Rank.

¹⁴ Scopus, pristupljeno 29.07.2019, <https://www.scopus.com>.

Једини часопис са крагујевачког Универзитета који има импакт фактор (реферише се у Web of Science) је MATCH (од укупно 24 часописа из Србије за 2018. годину). Web of Science од 2015. године уводи „проширени“ индекс – базу ESCI (Emerging Sources Citation Index),¹⁵ у којој се налази више од 7100 наслова часописа, углавном европских издавача, са преко 2000 наслова у отвореном приступу. Заступљени су часописи и из поља друштвено-хуманистичких наука који су у процесу евалуације и могуће је да ће добити импакт фактор. У тој бази¹⁶ (закључно са 27.06.2019), налази се 39 нових часописа из Србије, од којих су четири са крагујевачког Универзитета. Битно је напоменути да се по први пут међу њима нашао један часопис из друштвено-хуманистичког поља – *Наслеђе*, чији је издавач Филолошко-уметнички факултет.

Scopus база реферише знатно више часописа из Србије – 83 укључено до маја 2019. године.¹⁷ Заједничко за часописе Универзитета који су на листи је да објављују радове на енглеском језику (у целини, са апстрактом на српском језику или без њега).

Назив часописа	Покривеност
Tribology in Industry <i>Триболоџија у Индустији</i>	1997– 1994–1996.
Serbian Journal of Experimental and Clinical Research <i>Medicus</i>	2008– 2005–2007.
International Journal for Quality Research	2014–
Journal of Serbian Society for Computational Mechanics	2012–
Kragujevac Journal of Mathematics	2011–
MATCH Communications in Mathematical and in Computer Chemistry	1996–

¹⁵ ESCI, pristupljeno 29.07.2019, <https://editorresources.taylorandfrancis.com/understanding-research-metrics/esci/>.

¹⁶ https://kobson.nb.rs/upload/documents/Na_i_asopisi_u_ESCI_jun_2019.pdf, приступљено 28.07.2019.

¹⁷ https://kobson.nb.rs/nauka_u_srbiji/referisani_casopisi.23.html#2846, приступљено 28.07.2019.

Serbian Journal of Electrical Engineering	2016–
---	-------

Табела 5. Списак часописа који се реферују у Scopus-у

У наведеном периоду Универзитетска библиотека је често имала саветодавну улогу у бројним контактима са уредништвима, пратећи позиционирање и доступност часописа. Једна од иницијатива која је дала позитивне резултате је укључивање часописа Универзитета у бројне EBSCO колекције, које овај агрегатор и издавач дистрибуира универзитетима широм света. С обзиром да је у питању сервис који се плаћа, лимитаран је број часописа који су у отвореном режиму, али је значај што се један часопис може уврстити у више колекција и наћи у каталозима библиотека које су географски удаљене или немају раније развијену праксу сарадње са крагујевачким Универзитетом.

Наредна табела приказује часописе укључене у бројне EBSCO колекције. Повратна статистика коришћења указује на пораст броја преузимања појединачних радова, од стране све већег броја институција.

Назив часописа	Датум укључења (Indexing/Abstr. start)	Датум укључења (full text start)
Acta Agriculturae Serbica	01.07.2017.	01.07.2017.
Економски хоризонти	01.03.2013.	01.03.2013.
Tribology in Industry	01.12.2013.	01.02.2014.
Mobility & Vehicle Mechanics	послати подаци	
International Journal for Quality Research	01.01.2012.	31.03.2013.
Journal of Serbian Society for Computational Mechanics	2012.	
Kragujevac Journal of Science	01.01.2016.	01.01.2016.

Kragujevac Journal of Mathematics	01.07.2017.	01.07.2017.
MATCH Communications in Mathematical and in Computer Chemistry	targetedoct. 2019. *по подацима од EBSCO-a	
Serbian Journal of Electrical Engineering	01.10.2010.	01.10.2010.
Mathematica Moravica	01.01.2017.	01.01.2017.
Hotel and Tourism Management	послати подаци	

Табела 6. Часописи укључени у EBSCO колекције

Од 2015. године, када је 91 часопис био укључен у процес лиценцирања (четири часописа из посматраног опсега), у марту 2019. године налази се 158 укључених наслова (десет часописа Универзитета). Треба поменути да све податке о лиценцирању и статистици коришћења часописа Универзитетска библиотека у Крагујевцу добија посредством фирме Неолибрис,¹⁸ која је званични представник EBSCO-а за Србију.

Не мање важна чињеница је присуство посматраних часописа у DOAJ¹⁹ (*Directory of Open Access Journals*) регистру рецензираних научних часописа у отвореном приступу. Регистар тренутно броји 13.572 часописа и у 131 држави (172 часописа из Србије), са више од 4.100.000 чланака. Претраживање је омогућено према издавачу, научној области, наслову часописа или наслову чланка, по стандардним критеријумима претраге (кључне речи, ISSN број, DOI броју итд.). Заступљене су све научне дисциплине.

Часописи у DOAJ	Датум приступа
Acta Agriculturae Serbica	09.07.2017

¹⁸ Neolibris, pristupljeno 29.07.2019, <http://www.neolibris.rs/>.

¹⁹ Directory of Open Access Journals, pristupljeno 25.07.2019, <https://doaj.org/>.

Економски хоризонти	06.03.2015
Tribology in Industry	20.09.2012
International Journal for Quality Research	05.11.2015
Serbian Journal of Experimental and Clinical Research	10.05.2015
Kragujevac Journal of Science	15.06.2017
Serbian Journal of Electrical Engineering	18.05.2011
Mathematica Moravica	20.04.2018
НАСЛЕЂЕ Часопис за књижевност, уметност и културу	24.09.2017
Менаџмент у хотелијерству и туризму Hotel and Tourism Management	17.08.2018

Табела 7: Заступљеност и датуми приступа универзитетских часописа у DOAJ

Поред часописа који су већ достигли завидни међународни статус, уочавају се напори осталих уредништава да се увећа видљивост и рејтинг часописа, јер присуство у DOAJ доноси стандарде у публикавању и обезбеђује боље индексирање, чиме се поспешује видљивост садржаја на интернету. Четири кључна фактора која показују бенефите од регистрације од DOAJ најбоље илуструје Слика 1, преузета са њиховог сајта.

Већи бенефит од размене штампаних примерака је чињеница да су електронска издања часописа Универзитета у Крагујевцу уврштена у електронске изворе бројних библиотека у свету. Увидом у WorldCat²⁰ базу, могу се излистати холдинзи штампаних и електронских публикација. Штампане примерке часописа налазимо у Конгресној библиотеци и у још неким европским библиотекама, али су електронска издања широко присутна. Сувишно је поновљати колико је интернет технологија унела помака у научно-истраживачки процес и његову евалуацију, донела транспарентност и могућност брзе афирмације, коју класична размена публикација не би постигла деценијама.

Увидом у холдинге библиотека, расположивим COBISS/OPAC-а и WorldCAT-а, покушало се да се дође до распрострањености публикација издатих под

²⁰ WorldCaT, pristupljeno 29.07.2019, <https://www.worldcat.org/>.

Сл. 1: Зашто је DOAJ добар за издаваче?

окриљем Универзитета у Крагујевцу. С обзиром да бројне библиотеке у Србији нису у COBISS систему и да у WorldCat-у нису on-line каталози свих библиотечких система претраживих преко интернета (нису укључени записи из COBISS-а, на пример), добијени подаци нису прецизни, и више су илустративне природе. Оно што се може закључити је да публикације у отвореном приступу, поготово часописи који имају e-ISSN и веб-портал, такав да су сви појединачни радови раздвојени на посебне pdf-фајлове, опремљени стандардним метаподацима, далеко распрострањенији у холдинзима светских библиотека, него часописи у којима је цео број – један електронски документ. Како распрострањеност, значи доступност и већу видљивост као повратну реакцију – боље вредновање, па већи број цитираних радова, што их дефинише у категоризацији, јасна је узрочно-последична веза видљивост–вредновање.

Холдинзи часописа	Библиотеке у Србији	Иностране библиотеке	Електронско издање WorlCat	
Наслов часописа	Штампано издање		Часопис	Чланак
Acta Agriculturae Serbica	8		153	101
Економски хоризонти	11		466	195
Tribology in Industry	5	15	192	711
Mobility & Vehicle Mechanics	7	4	74	56
International Journal for Quality Research	5		166	551/317
IMK-14: Research & Development in Heavy Machinery	6	1	-	-
Serbian Journal of Experimental and Clinical Research	7		187	905/198
Узданица	1	1		
Kragujevac Journal of Science	7		144	104/58
Kragujevac Journal of Mathematics	10	3	138	264
MATCH: Communications in Mathematical and in Computer Chemistry	8	44	35	1195
Journal of Serbian Society for Computational Mechanics	6	1	76	166

Serbian Journal of Electrical Engineering	7		570	515/233
Mathematica Moravica	6	1	148	374/77
Зборник радоваУчитељског факултета у Ужицу	17	1	-	-
НАСЛЕЂЕ: Часопис за књижевност, уметност и културу	22	8		141
Српски језик: Студије српске и словенске	15	13		134
ХиТ Менаџмент / Hotel and Tourism Management	7	2	4	131/121
ЛИПАР Часопис за књижевност, језик, уметност и културу	25	5	37	-
Гласник права / Herald of Law	13	1	75	-

Табела 8: Холдинзи часописа

У неким случајевима није могуће разграничити ходлинге електронских и штампаних издања, нарочито у грешкама које прате базе података, па су неминовна преклапања добијених резултата претраживања.

ЗАКЉУЧАК

За период 2015–2019. године евидентан је квалитативни и квантитативни помак у библиометријским показатељима везаним за библиографску грађу издату на Универзитету у Крагујевцу, доступну у бројним индексним и библиографским базама. Повећањем видљивости у отвореном приступу, све више се смањује потреба за класичним видовима размене штампаних публикација које су годинама биле на обавезној листи делатности универзитетских библиотека. Увођењем законске обавезе депоновања објављених научних радова, укључујући и радове из часописа који су отвореном приступу у институционалним репозиторијумима²¹ и усвајањем појединачних платформи сваког Универзитета,²² јасно је да се интензивира улога библиотекара у читавом процесу научне комуникације. Улоге могу бити бројне: од едукације корисника, одржавања метаподатака, повезивања дигиталних објеката са спољашњим изворима, контроле података и дедупликације, одржавања репозиторијума до израда статистика. Треба имати на уму да је у питању процес, а не једнократно одрађен посао. С обзиром да је документ Платформе на Универзитету у Крагујевцу усвојен 27.12.2018. године, а да ће до краја текуће године бити активан дигитални репозиторијум Универзитета, јасно је да предстоји ново раздобље, које ће као резултат имати интернационализацију научноистраживачког рада и пласмана издаваштва Универзитета у Крагујевцу.

---

²¹ Платформа за отворену науку, приступљено 29.07.2019, <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/07/Platforma-za-otvorenu-nauku.pdf>

²² Платформа за отворену науку Универзитета у Крагујевцу, приступљено 29.07.2019, https://www.kg.ac.rs/Docs/platforma_za_otvorenu_nauku.pdf.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Web of Science. Pristupljeno 27.07.2019. <http://apps.webofknowledge.com>.

WorldCat. Pristupljeno 27.07.2019. <https://www.worldcat.org>

Directory of Open Access Journals. Pristupljeno 27.07.2019. <https://doaj.org>.

„Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti“. *Sl. glasnik RS* бр. 52 (2011). Preuzeto 27.07.2019. https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=3047.

„Закон о обавезном примерку“. *Сл. гласник РС* бр.13 (2016).

Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку (KOBSON). Приступљено 27.07.2019. <https://kobson.nb.rs>.

Кооперативни онлајн библиографски систем и сервиси (COBISS.RS). Приступљено 27.07.2019. <http://www.vbs.rs>.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја. Приступљено 27.07.2019. <http://www.mprn.gov.rs/>.

Платформа за отворену науку 2017. Приступљено 29.07.2019. <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2018/07/Platforma-za-otvorenu-nauku.pdf>

Платформа за отворену науку Универзитета у Крагујевцу 2018. Приступљено 29.07.2019. https://www.kg.ac.rs/Docs/platforma_za_otvorenu_nauku.pdf.

„Pravilnik o postupku i načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata“. *Sl. glasnik RS* број 24 (2016) и број 21 (2017). Pristupljeno 27.07.2019. <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2017/03/Pravilnik-2017-preciscen-tekst.pdf>.

Scopus. Pristupljeno 27.07.2019. <https://www.scopus.com>.

Српски цитатни индекс. Приступљено 27.07.2019. <http://scindeks.ceon.rs>.

SCImago Journal Rank. Pristupljeno 27.07.2019. <https://www.scimagojr.com/journalrank.php>.

Универзитет у Крагујевцу. Приступљено 27.07.2019. <http://www.kg.ac.rs>.

VESNA Z. ABADIC
vesnaa@kg.ac.rs
MARIJA M. GORDIC
mgordic@kg.ac.rs
University Library of Kragujevac

THE PUBLISHING ACTIVITIES OF THE UNIVERSITY OF KRAGUJEVAC
IN THE LIGHT OF OPEN SCIENCE FROM 2015 TO 2019

SUMMARY | By positioning itself as a deposit center of the University's publishing activities, the University Library of Kragujevac implements an outspread policy of gathering, and especially distributing the duplicates of published copies as part of its activities. In this paper, in addition to an overview of all continuous sources and monographic publications published between 2015 and 2019, we present their further categorization, as well as a future "destiny" of alienating from the central institution and approaching some other librarian centers interested in storing these materials. In the specified time frame, the University Library in Kragujevac spread the activity of the exchange on an international level, while focusing on the magazines within an open approach, whereby it showed a high awareness of the importance of all types of open science. Through the continuous sources of the University of Kragujevac that are published in electronic form we open new horizons in the fields of development and dissemination of Serbian open science, recognized throughout the world. The consequence of such claim is the evidence of ever increasing share of magazines in bibliographical and index bases and an enlarged ratio of referencing Serbian and Kragujevac researchers. Publishing and storing away multiple duplicates of publications will maintain a high level of informedness on the publishing activities of the University of Kragujevac, and the University Library will continue this trend, which will increasingly influence the enrichment of library funds and the development of national librarianship, as well as publishing the results of scientific researches.

KEYWORDS | the University's publishing activities, international exchange, domestic exchange, informational activity, positioning the magazine

ВЕСНА АБДИЧ
vesnaa@kg.ac.rs
МАРИЯ М. ГОРДИЧ
mgordic@kg.ac.rs

Университетская библиотека в Крагуеваце

ПЛАСМАН ИЗДАТЕЛЬСТВА УНИВЕРСИТЕТА В КРАГУЕВАЦЕ В СВЕТЕ ОТКРЫТОЙ НАУКИ В ПЕРИОДЕ 2015–2019. ГОДА

СЖАТОСТЬ | Позицируя депозитным центром Университетского издательства, Университетская библиотека в Крагуеваце, как части своей деятельности реализует развитую политику сбора, а особенно дистрибуции дубликатов опубликованных издательств. В работе при изображении всех непрерывных источников и монографических публикаций изданных в периоде с 2015–2019 года дана их категоризация, как и дальшая „судьба“ отчуждения от метрического учреждения до некоторых других библиотечных центров заинтересованных для их депонирование. В назначенном времени периоде Университетская библиотека в Крагуеваце распространила деятельность обмена на международном уровне фокусируя себя на журналы в открытом доступе и показала высокую совесть, а значении всех видов открытой науки. Непрерывным источником Университета в Крагуеваце, которые опубликованы в электронной форме открываются новые горизонты в области развития и диссеминации открытой науки Сербии, знакомые в мировых размерах.

Последствием этого утверждения являются доказательства о присутствии более великийх журналов в библиографических и указательных базах и увеличение коэффициентов цитированных сербских и крагуевацких исследователей. Пласман и получение высшезначных дубликатов публикаций содержат высокий уровень информативности о издательстве Университета в Крагуеваце. Университетская библиотека будет продолжать эту тенденцию с которой всё больше влияет на обогащение библиотечных фондов и развитии национального библиотекарства, как и пласман расширения научно-исследовательских результатов.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА | университетское издательство, международные обмен, информационная деятельность, позиционирование журналов